

Το οργανωμένο έγκλημα στην Ευρώπη και η Νέα Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ & ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Τριαντάφυλλος ΚΑΡΑΤΡΑΝΤΟΣ

Ερευνητής, ΕΛΙΑΜΕΠ

Μάιος 2021
Policy Brief #149/2021

Το οργανωμένο έγκλημα στην Ευρώπη και η Νέα Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Copyright © 2021 | All Rights Reserved
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ & ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (ΕΛΙΑΜΕΠ)
Βασιλίσσης Σοφίας 49, 10676, Αθήνα
Τηλ.: 210 7257 110 | Fax: 210 7257 114 | www.eliamep.gr | eliamep@eliamep.gr

Το ΕΛΙΑΜΕΠ δεν υιοθετεί ως ίδρυμα πολιτικές θέσεις. Καταβάλλει μάλιστα προσπάθεια να παρουσιάζονται στα πλαίσια των εκδηλώσεών του και στο μέτρο του δυνατού όλες οι υπάρχουσες απόψεις. Υπό το πρίσμα αυτό, οι αναλύσεις και οι γνώμες που δημοσιεύονται στις σειρές του θα πρέπει να αποδίδονται αποκλειστικά στους συγγραφείς και να μην θεωρείται ότι αντιπροσωπεύουν απαραίτητα τις απόψεις του Ιδρύματος.

Τριαντάφυλλος ΚΑΡΑΤΡΑΝΤΟΣ
Ερευνητής, ΕΛΙΑΜΕΠ

Περίληψη

- Το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα παραμένει βασική απειλή για την εσωτερική ασφάλεια της ΕΕ και των κρατών μελών
- Το τοπίο του οργανωμένου εγκλήματος χαρακτηρίζεται από ένα δικτυωμένο περιβάλλον όπου η συνεργασία μεταξύ εγκληματιών είναι ευέλικτη, αλλά συστηματική και επικεντρωμένη στο κέρδος
- Μεγάλο μέρος της βίας που σχετίζεται με σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα σχετίζεται με το εμπόριο ναρκωτικών.
- Το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα στην ΕΕ βασίζεται ουσιαστικά στην ικανότητα νομιμοποίησης τεράστιων ποσών εγκληματικών κερδών.
- Η χρήση της τεχνολογίας αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό του σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος το 2021
- Πάνω από το 80% των εγκληματικών δικτύων ασχολούνται με το εμπόριο ναρκωτικών, το έγκλημα κατά της ιδιοκτησίας, την απάτη σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης, την εμπορία ανθρώπων, τις διαδικτυακές και άλλες απάτες ή την παράνομη διακίνηση μεταναστών
- Η νέα Στρατηγική της Ε.Ε. για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος δίνει ιδιαίτερη έμφαση στη συλλογή και στην ανάλυση πληροφοριών και στην αξιοποίηση των τεχνολογικών δυνατοτήτων
- Η ίδια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παραδέχεται πως η πρόοδος που επέδειξαν τα κράτη-μέλη στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος δεν ήταν αρκετή για μία απειλή με τόσο έντονη διασυνοριακή διάσταση και μεγάλο βαθμό ευελιξίας.

Εισαγωγή

“Το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα παραμένει βασική απειλή για την εσωτερική ασφάλεια της ΕΕ και των κρατών μελών.[...] Εκτός από τον άμεσο αντίκτυπο στην καθημερινή ζωή των πολιτών, υπονομεύει επίσης την οικονομία, τους κρατικούς θεσμούς και το κράτος δικαίου.”

Πριν λίγες εβδομάδες δημοσιεύτηκε η Έκθεση της EUROPOL για το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα στην Ευρώπη. Η Serious and Organized Crime Threat Assessment (SOCTA) αξιολογεί την απειλή ως σοβαρή για την εσωτερική ασφάλεια της Ένωσης και περιγράφει το οργανωμένο έγκλημα ως μία «Σύγχρονη Λερναία Ύδρα». Μία απειλή δίκτυο, με πολλά «κεφάλια» και υψηλό βαθμό ευελιξίας, αλλά και προσαρμοστικότητας. Κάτι που έγινε εμφανές και στην περίοδο της πανδημίας. Μία σημαντική τάση που καταγράφει η Έκθεση είναι η αυξημένη χρήση βίας υψηλής έντασης. Στις 14 Απριλίου 2021, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε την πενταετή Στρατηγική της Ένωσης για την Καταπολέμηση του Οργανωμένου Εγκλήματος. Η έμφαση δίνεται στον τομέα της συνεργασίας στην ανταλλαγή πληροφοριών, στη συστηματική καταγραφή των δικτύων, στην ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων των δικτυικών αρχών και την αντιμετώπιση της διαφθοράς, αλλά και της διείσδυσης του οργανωμένου εγκλήματος στην νόμιμη οικονομία.

Η φύση της απειλής του Οργανωμένου Εγκλήματος

Το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα παραμένει βασική απειλή για την εσωτερική ασφάλεια της ΕΕ και των κρατών μελών. Όλες οι εγκληματικές δραστηριότητες που αξιολογούνται στην Έκθεση για το Οργανωμένο Έγκλημα της EUROPOL για το 2021 έχουν σοβαρό αντίκτυπο στην ΕΕ. Το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα επηρεάζει βαθιά όλα τα στρώματα της κοινωνίας. Εκτός από τον άμεσο αντίκτυπο στην καθημερινή ζωή των πολιτών, υπονομεύει επίσης την οικονομία, τους κρατικούς θεσμούς και το κράτος δικαίου.

Το τοπίο του οργανωμένου εγκλήματος χαρακτηρίζεται από ένα δικτυωμένο περιβάλλον όπου η συνεργασία μεταξύ εγκληματιών είναι ευέλικτη, αλλά συστηματική και επικεντρωμένη στο κέρδος. Παρόμοιο με ένα επιχειρηματικό περιβάλλον, ο πυρήνας ενός εγκληματικού δικτύου αποτελείται από διοικητικά επίπεδα/στρώματα και αυτούς που επιχειρούν/εγκληματούν στο πεδίο. Αυτός ο πυρήνας περιβάλλεται από μια σειρά φορέων που συνδέονται με την εγκληματική υποδομή και παρέχουν υπηρεσίες υποστήριξης, όπως μεσίτες, πλαστογράφους εγγράφων, ειδικούς στην τεχνολογία, νομικούς και χρηματοοικονομικούς συμβούλους, ανθρώπους που ξεπλένουν μαύρο χρήμα και παρόχους άλλων υπηρεσιών.

Ένα βασικό χαρακτηριστικό των εγκληματικών δικτύων, το οποίο επιβεβαιώθηκε για άλλη μια φορά την περίοδο της πανδημίας, είναι η ευελιξία τους στην προσαρμογή και την αξιοποίηση των αλλαγών στο περιβάλλον στο οποίο λειτουργούν. Τα εμπόδια γίνονται εγκληματικές ευκαιρίες.

Η χρήση βίας από εγκληματίες που εμπλέκονται σε σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα στην ΕΕ φαίνεται να αυξάνεται όσον αφορά τη συχνότητα χρήσης και τη σοβαρότητα της, λόγω κυρίως της συχνής δημόσιας χρήσης πυροβόλων όπλων ή εκρηκτικών. Μεγάλο μέρος της βίας που σχετίζεται με σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα σχετίζεται με το εμπόριο ναρκωτικών.

Η διαφθορά είναι ένα χαρακτηριστικό των περισσότερων, αν όχι όλων, των εγκληματικών δραστηριοτήτων στην ΕΕ. Η διαφθορά λαμβάνει χώρα σε όλα τα επίπεδα της κοινωνίας και μπορεί να κυμαίνεται από μικρές δωροδοκίες έως πολύπλοκα συστήματα δωροδοκίας πολλών εκατομμυρίων ευρώ. Η διαφθορά διαβρώνει το κράτος δικαίου, αποδυναμώνει τους θεσμούς των κρατών και εμποδίζει

“Ένα βασικό χαρακτηριστικό των εγκληματικών δικτύων, το οποίο επιβεβαιώθηκε για άλλη μια φορά την περίοδο της πανδημίας, είναι η ευελιξία τους στην προσαρμογή και την αξιοποίηση των αλλαγών στο περιβάλλον στο οποίο λειτουργούν.”

“Σχεδόν το 60% των εγκληματικών ομάδων που αναφέρθηκαν στη SOCTA 2021 εμπλέκονται σε υποθέσεις διαφθοράς. [...] Πάνω από το 80% των εγκληματικών δικτύων που δραστηριοποιούνται στην ΕΕ χρησιμοποιούν νόμιμες επιχειρηματικές δομές για τις εγκληματικές τους δραστηριότητες.”

την οικονομική ανάπτυξη. Αποτελεί βασική απειλή που πρέπει να αντιμετωπιστεί στο πλαίσιο της καταπολέμησης του σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος. Σχεδόν το 60% των εγκληματικών ομάδων που αναφέρθηκαν στη SOCTA 2021 εμπλέκονται σε υποθέσεις διαφθοράς.

Η κλίμακα και η πολυπλοκότητα των δραστηριοτήτων ξηπλύματος χρημάτων στην ΕΕ είχαν προηγουμένως υποτιμηθεί. Το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα στην ΕΕ βασίζεται ουσιαστικά στην ικανότητα νομιμοποίησης τεράστιων ποσών εγκληματικών κερδών. Για το σκοπό αυτό, οι επαγγελματίες ξηπλύματος χρήματος έχουν δημιουργήσει ένα παράλληλο υπόγειο χρηματοπιστωτικό σύστημα για την επεξεργασία συναλλαγών και πληρωμών που απομονώνονται από τυχόν μηχανισμούς εποπτείας που διέπουν το νομικό χρηματοοικονομικό σύστημα. Αυτό το παράλληλο σύστημα διασφαλίζει ότι οι εγκληματικές διαδικασίες δεν μπορούν να εντοπιστούν ως μέρος μιας εξελιγμένης εγκληματικής οικονομίας.

Οι νομικές επιχειρηματικές δομές όπως εταιρείες ή άλλες οντότητες χρησιμοποιούνται για τη ψηφιακή διευκόλυνση σχεδόν όλων των τύπων εγκληματικής δραστηριότητας με αντίκτυπο στην ΕΕ. Οι εγκληματίες ελέγχουν άμεσα ή διεισδύουν στις νομικές δομές των επιχειρήσεων προκειμένου να διευκολύνουν τις εγκληματικές τους δραστηριότητες. Όλοι οι τύποι νομικών επιχειρήσεων είναι δυνητικά ευάλωτοι στην εκμετάλλευση από το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα. Πάνω από το 80% των εγκληματικών δικτύων που δραστηριοποιούνται στην ΕΕ χρησιμοποιούν νόμιμες επιχειρηματικές δομές για τις εγκληματικές τους δραστηριότητες. Περίπου τα μισά από τα εγκληματικά δίκτυα δημιουργούν τις δικές τους νομικές επιχειρηματικές δομές ή διεισδύουν σε υψηλό επίπεδο υπαρχουσών επιχειρήσεων.

Η χρήση της τεχνολογίας αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό του σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος το 2021. Οι εγκληματίες εκμεταλλεύονται κρυπτογραφημένες επικοινωνίες μεταξύ τους, χρησιμοποιούν κοινωνικά μέσα και υπηρεσίες ανταλλαγής άμεσων μηνυμάτων για να προσεγγίσουν ένα μεγαλύτερο κοινό και να διαφημίσουν παράνομα αγαθά ή να διαδώσουν παραπληροφόρηση. Το διαδικτυακό περιβάλλον και το ηλεκτρονικό εμπόριο παρέχουν στους εγκληματίες πρόσβαση σε τεχνογνωσία και εξελιγμένα εργαλεία που επιτρέπουν εγκληματικές δραστηριότητες.

Πάνω από το 80% των εγκληματικών δικτύων ασχολούνται με το εμπόριο ναρκωτικών, το έγκλημα κατά της ιδιοκτησίας, την απάτη σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης, την εμπορία ανθρώπων, τις διαδικτυακές και άλλες απάτες ή την παράνομη διακίνηση μεταναστών. Σχεδόν τα μισά από αυτά ασχολούνται με το εμπόριο ναρκωτικών (38%). Ειδικότερα, το παράνομο εμπόριο ναρκωτικών συνεχίζει να κυριαρχεί στο σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα στην ΕΕ όσον αφορά τον αριθμό των εγκληματιών και των εγκληματικών δικτύων, καθώς και τα τεράστια ποσά εγκληματικών κερδών που παράγονται ως μέρος της παραγωγής, της διακίνησης και της διανομής ναρκωτικών. Οι ευρωπαίοι παραγωγοί αυτών των ουσιών συγκαταλέγονται στους πιο παραγωγικούς εγκληματίες-επιχειρηματίες παγκοσμίως, που συνεργάζονται με εγκληματικούς εταίρους σε παγκόσμια κλίμακα στην προμήθεια προδρόμων ουσιών και στη διανομή παρασκευασμένων ναρκωτικών.

Πρωτοφανείς ποσότητες κοκαΐνης διακινούνται στην ΕΕ από τη Λατινική Αμερική, δημιουργώντας κέρδη πολλών δισεκατομμυρίων ευρώ για το ποικίλο φάσμα εγκληματιών που εμπλέκονται στο εμπόριο κοκαΐνης τόσο στην Ευρώπη όσο και στη Νότια Αμερική. Ομοίως, το εμπόριο κάνναβης επηρεάζει όλα τα κράτη-μέλη. Τα εγκληματικά δίκτυα αυξάνουν τις ικανότητές τους για παραγωγή και διανομή

“Η χρήση της τεχνολογίας αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό του σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος το 2021. Οι εγκληματίες εκμεταλλεύονται κρυπτογραφημένες επικοινωνίες μεταξύ τους, χρησιμοποιούν κοινωνικά μέσα και υπηρεσίες ανταλλαγής άμεσων μηνυμάτων για να προσεγγίσουν ένα μεγαλύτερο κοινό και να διαφημίσουν παράνομα αγαθά ή να διαδώσουν παραπληροφόρηση.”

συνθετικών ναρκωτικών.

“Οι κινητές ομάδες οργανωμένου εγκλήματος μετακινούνται εύκολα από εγχώριες διαρρήξεις σε διαρρήξεις που στοχεύουν σε επιχειρηματικούς χώρους, φυσικές επιθέσεις ATM, προγράμματα απάτης, εγκλήματα φορτίου, κλοπή καταστημάτων ή κλοπή μετάλλων, ανάλογα με την εποχή ή τις συνθήκες της αγοράς.”

Η απειλή από το έγκλημα που εξαρτάται από τον κυβερνοχώρο αυξάνεται τα τελευταία χρόνια, όχι μόνο όσον αφορά τον αριθμό των επιθέσεων που έχουν αναφερθεί, αλλά και όσον αφορά την πολυπλοκότητά τους. Η ταχέως εξελισσόμενη ψηφιοποίηση της κοινωνίας και της οικονομίας δημιουργεί συνεχώς νέες ευκαιρίες για εγκληματίες που εμπλέκονται στο έγκλημα που εξαρτάται από τον κυβερνοχώρο. Αρκετά βήματα στην εγκληματική διαδικασία της εμπορίας ανθρώπων, όπως η στρατολόγηση θυμάτων και η διαφήμιση υπηρεσιών, έχουν μετακινηθεί σχεδόν εξ ολοκλήρου στον διαδικτυακό τομέα.

Υπήρξε συνεχής αύξηση των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τη σεξουαλική κακοποίηση παιδιών στο διαδίκτυο τα τελευταία χρόνια, ενώ σε μεγάλο βαθμό δεν είναι επαρκώς αποτυπωμένο, λόγω μη καταγγελίας για πολλές υποθέσεις. Πολλά θύματα παραμένουν άγνωστα και οι κακοποιοί δεν εντοπίζονται.

Ο συνολικός αριθμός περιστατικών οργανωμένου εγκλήματος κατά της ιδιοκτησίας παραμένει υψηλός, ειδικά για οικιακές διαρρήξεις, με περισσότερες από ένα εκατομμύριο περιπτώσεις ετησίως, επηρεάζοντας άμεσα εκατομμύρια ανθρώπους. Κινητές ομάδες οργανωμένου εγκλήματος (Mobile Organized Crime Groups - MOCGs) συνεχίζουν να ταξιδεύουν μεγάλες αποστάσεις από περιοχή σε περιοχή και από χώρα σε χώρα για να διαπράξουν έγκλημα κατά της ιδιοκτησίας. Οι MOCGs μετακινούνται εύκολα από εγχώριες διαρρήξεις σε διαρρήξεις που στοχεύουν σε επιχειρηματικούς χώρους, φυσικές επιθέσεις ATM, προγράμματα απάτης, εγκλήματα φορτίου, κλοπή καταστημάτων ή κλοπή μετάλλων, ανάλογα με την εποχή ή τις συνθήκες της αγοράς.

Ως μέρος της φοροδιαφυγής, παράνομα προϊόντα καπνού παράγονται ολοένα και περισσότερο στην ΕΕ, σε σύγχρονες και πιο επαγγελματικές εγκαταστάσεις παραγωγής, εγκατεστημένες πιο κοντά στις αγορές προορισμού.

“Οι εγκληματίες γρήγορα προσαρμόσαν τα παράνομα προϊόντα, τα modì operandi και τα αφηγήματά τους, προκειμένου να εκμεταλλευτούν τον φόβο και τις ανησυχίες των Ευρωπαίων και να κεφαλαιοποιήσουν την έλλειψη ορισμένων ζωτικών αγαθών κατά τη διάρκεια της πανδημίας.”

Η παράμετρος της Πανδημίας

Η πανδημία COVID-19 είχε σημαντικό αντίκτυπο στο τοπίο του σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος στην ΕΕ. Οι εγκληματίες γρήγορα προσαρμόσαν τα παράνομα προϊόντα, τα modì operandi και τα αφηγήματά τους, προκειμένου να εκμεταλλευτούν τον φόβο και τις ανησυχίες των Ευρωπαίων και να κεφαλαιοποιήσουν την έλλειψη ορισμένων ζωτικών αγαθών κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Ενώ ορισμένες εγκληματικές δραστηριότητες έχουν επιστρέψει ή θα επιστρέψουν στην κατάσταση πριν από την πανδημία, άλλες θα αλλάξουν ριζικά από την πανδημία COVID-19.

Μια πιθανή βαθιά οικονομική ύφεση μετά την πανδημία COVID-19 θα διαμορφώσει ριζικά το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα στην ΕΕ για το εγγύς μέλλον. Προηγούμενες περίοδοι οικονομικής πίεσης μπορούν να δώσουν κάποια εικόνα για το πώς αυτές οι εξελίξεις ενδέχεται να επηρεάσουν το έγκλημα στην ΕΕ και ποιες απαντήσεις πρέπει να διατυπωθούν για την αντιμετώπιση υφιστάμενων και αναδυόμενων απειλών για την εσωτερική ασφάλεια της ΕΕ κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου.

Η Νέα Στρατηγική για την Καταπολέμηση του Οργανωμένου Εγκλήματος

“Η νέα Στρατηγική της Ε.Ε. για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος δίνει ιδιαίτερη έμφαση στη συλλογή και στην ανάλυση πληροφοριών και στην αξιοποίηση των τεχνολογικών δυνατοτήτων.”

Η νέα Στρατηγική της Ε.Ε. για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος δίνει ιδιαίτερη έμφαση στη συλλογή και στην ανάλυση πληροφοριών και στην αξιοποίηση των τεχνολογικών δυνατοτήτων. Μεταξύ άλλων, προβλέπει:

1. Την ανάπτυξη στρατηγικής και τακτικής εικόνας πληροφοριών για ομάδες οργανωμένου εγκλήματος υψηλού κινδύνου.
2. Τη διεξαγωγή συστηματικών οικονομικών ερευνών στο πλαίσιο της διερεύνησης του οργανωμένου εγκλήματος και, μόλις το οικονομικό περιβάλλον υποδηλώνει την παρουσία εγκληματικών περιουσιακών στοιχείων, διεξαγωγή επιχειρήσεων ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων.
3. Την ανταλλαγή στρατηγικών πληροφοριών για τους τομείς που κινδυνεύουν με διείσδυση από οργανωμένες εγκληματικές ομάδες (συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα) και
4. Τη βελτίωση των πληροφοριών σχετικά με την απειλή διείσδυσης στη νόμιμη οικονομία, αξιολογώντας τους κινδύνους και τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται από ομάδες οργανωμένου εγκλήματος.

Ενίσχυση της επιβολής του νόμου και της δικαστικής συνεργασίας με έμφαση στην έγκαιρη πρόσβαση και στην απρόσκοπτη ανταλλαγή πληροφοριών, στα πλαίσια ενισχυμένης συνεργασίας και στη διεθνή δικαστική και αστυνομική συνεργασία.

“Ενίσχυση της επιβολής του νόμου και της δικαστικής συνεργασίας με έμφαση στην έγκαιρη πρόσβαση και στην απρόσκοπτη ανταλλαγή πληροφοριών, στα πλαίσια ενισχυμένης συνεργασίας και στη διεθνή δικαστική και αστυνομική συνεργασία.”

Βασικές Δράσεις

- Ενίσχυση του Πλαισίου Prüm¹.
- Δημιουργία Ευρωπαϊκού Κώδικα Αστυνομικής Συνεργασίας.
- Αναθεώρηση της Οδηγίας για τις Προηγμένες Πληροφορίες Επιβατών.
- Δημιουργία συνεργατικής πλατφόρμας για τις Κοινές Ομάδες Διερεύνησης (Joint Investigation Teams).
- Εξορθολογισμός, επέκταση και εκσυγχρονισμός της ευρωπαϊκής πολυτομεακής πλατφόρμας ενάντια στις εγκληματικές απειλές (EMPACT) και καθιέρωσή της ως εμβληματικού μέσου της ΕΕ για την καταπολέμηση του οργανωμένου και σοβαρού διεθνούς εγκλήματος μέσω μιας νομοθετικής πρότασης και σειράς δράσεων.
- Ενίσχυση της χρηματοδότησης του EMPACT μέσω του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας.

¹ Το πλαίσιο που διαμορφώθηκε από τη Συνθήκη Prüm και τις σχετικές αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και αφορά στη βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ αρχών αρμόδιων για την πρόληψη και τη διερεύνηση αξιόποινων πράξεων, καθώς και την ενίσχυση της διασυνοριακής αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η απόφαση Prüm περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, διατάξεις σύμφωνα με τις οποίες τα κράτη μέλη παρέχουν, το ένα στο άλλο και σε αμοιβαία βάση, δικαιώματα πρόσβασης στα αυτοματοποιημένα αρχεία ανάλυσης DNA, τα συστήματα αυτοματοποιημένης αναγνώρισης δακτυλικών αποτυπωμάτων και τα δεδομένα σχετικά με τις άδειες κυκλοφορίας οχημάτων.

“Διαπραγματεύσεις για συμφωνίες συνεργασίας μεταξύ της Eurojust και τρίτων χωρών.”

- Διαπραγματεύσεις για συμφωνίες συνεργασίας μεταξύ της Eurojust και τρίτων χωρών.
- Επιτάχυνση των διαπραγματεύσεων για τη συνεργασία της Eurorol με τις τρίτες χώρες.
- Ενίσχυση, από κοινού με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης, της διεθνούς συνεργασίας με τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς.
- Επίτευξη προόδου στις νομοθετικές διαπραγματεύσεις για την αναθεώρηση του κανονισμού της Eurorol, συμπεριλαμβανομένων των τροποποιήσεων του κανονισμού για το σύστημα πληροφοριών Σένγκεν, με σκοπό την επίτευξη ταχείας συμφωνίας.
- Υιοθέτηση της σύστασης για έναρξη των διαπραγματεύσεων με την Interpol για συμφωνία συνεργασίας ΕΕ-Interpol.

Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των ερευνών : αντιμετώπιση των δομών του οργανωμένου εγκλήματος, αντιμετώπιση εγκλημάτων υψηλής προτεραιότητας, εξειδικευμένες έρευνες για συγκεκριμένες μορφές εγκλήματος.

Βασικές Δράσεις

- Τροποποιήσεις στην οδηγία για το περιβαλλοντικό έγκλημα.
- Ενίσχυση των διατάξεων για την επιβολή κυρώσεων κατά της παράνομης μεταφοράς αποβλήτων στο πλαίσιο της πρότασης για τροποποίηση του κανονισμού για τη μεταφορά αποβλήτων.
- Δημιουργία εργαλειοθήκης της ΕΕ κατά της παραχάραξης, η οποία θα καθορίζει αρχές για κοινή δράση, συνεργασία και ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου, των κατόχων δικαιωμάτων και των διαμεσολαβητών.
- Πρόταση σχεδίου δράσης για την παράνομη εμπορία πολιτιστικών αγαθών.
- Ενίσχυση του Επιχειρησιακού Δικτύου της EUROPOL (@ON) για ομάδες οργανωμένου εγκλήματος τύπου μαφίας και διερεύνηση της δυνατότητας ενσωμάτωσης στο EMPACT της στοχευμένης προσέγγισης κατά των εγκληματικών δικτύων.
- Δημιουργία ή περαιτέρω ανάπτυξη δομών συντονισμού σε εθνικό επίπεδο ή εξειδικευμένων φορέων στις αρχές επιβολής του νόμου και δικαστικών αρχών που επικεντρώνονται στην αντιμετώπιση δομών του οργανωμένου εγκλήματος.
- Προσχώρηση και κύρωση της σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για το έγκλημα. Ανάπτυξη κοινών κριτηρίων ταυτοποίησης για επιλογή και διερεύνηση στόχων υψηλής αξίας και ιεράρχηση των ερευνών εναντίον ατόμων και εγκληματικών δικτύων που παρουσιάζουν τον

“Πρώθηση της συνεργασίας και της ανταλλαγής πληροφοριών για τη σχέση μεταξύ διαφθοράς και οργανωμένου εγκλήματος, μέσω της Eurorol.”

υψηλότερο κίνδυνο ασφάλειας στην ΕΕ.

- Ανάπτυξη στρατηγικής και τακτικής εικόνας πληροφοριών για ομάδες οργανωμένου εγκλήματος υψηλού κινδύνου.
- Ενίσχυση της στρατηγικής και επιχειρησιακής συνεργασίας για την καταπολέμηση της παραποίησης/απομίμησης ιατρικών προϊόντων, συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης και της Υπηρεσίας Πνευματικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και σε παγκόσμιο επίπεδο.

“Ανταλλαγή στρατηγικών πληροφοριών με τους τομείς που κινδυνεύουν με διείσδυση από οργανωμένες εγκληματικές ομάδες (συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα).”

Εξάλειψη των κερδών που δημιουργούνται από το οργανωμένο έγκλημα και αποτροπή της διείσδυσης στη νόμιμη οικονομία και την κοινωνία. Ενίσχυση των μέτρων: α) ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων και αντιμετώπισης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, προωθώντας οικονομικές έρευνες, β) καταπολέμησης της διαφθοράς και γ) αντιμετώπισης της διείσδυσης στην οικονομία και την κοινωνία.

Βασικές Δράσεις

- Αναθεώρηση της οδηγίας δήμευσης και της απόφασης του Συμβουλίου για τις υπηρεσίες ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων
- Αξιολόγηση των ισχυόντων κανόνων της ΕΕ για την καταπολέμηση της διαφθοράς
- Προώθηση της συνεργασίας και της ανταλλαγής πληροφοριών για τη σχέση μεταξύ διαφθοράς και οργανωμένου εγκλήματος, μέσω της Eurorol.
- Διεξαγωγή συστηματικών οικονομικών ερευνών στο πλαίσιο της διερεύνησης του οργανωμένου εγκλήματος και, μόλις το οικονομικό περιβάλλον υποδηλώνει την παρουσία εγκληματικών περιουσιακών στοιχείων, διεξαγωγή επιχειρήσεων ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων.
- Γρήγορος διαμοιρασμός της οδηγίας σχετικά με τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε χρηματοοικονομικές πληροφορίες
- Ανταλλαγή στρατηγικών πληροφοριών με τους τομείς που κινδυνεύουν με διείσδυση από οργανωμένες εγκληματικές ομάδες (συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα).
- Ενίσχυση της εξειδίκευσης των υπηρεσιών επιβολής του νόμου και ενίσχυση των φορέων που είναι αρμόδιοι για έρευνες, διώξεις και δικαστικές διαδικασίες υποθέσεων διαφθοράς υψηλού επιπέδου.
- Βελτίωση των πληροφοριών σχετικά με την απειλή διείσδυσης στη νόμιμη οικονομία, αξιολογώντας τους κινδύνους και τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται από ομάδες οργανωμένου εγκλήματος.

“Αναζήτηση τρόπου προώθησης της νόμιμης και στοχευμένης πρόσβασης από τις αρχές επιβολής του νόμου σε κρυπτογραφημένες πληροφορίες στο πλαίσιο ποινικών ερευνών.”

Προσαρμογή των υπηρεσιών επιβολής του νόμου και του δικαστικού σώματος στην ψηφιακή εποχή: α) πρόσβαση σε ψηφιακούς κόμβους και αποδεικτικά στοιχεία, β)

αξιοποίηση αποτελεσματικών εργαλείων και νέων τεχνολογιών και γ) βελτίωση της πρόσβασης σε δεξιότητες, γνώσεις και επιχειρησιακή εμπειρογνωμοσύνη

Βασικές Δράσεις

“Ανάπτυξη, μέσω του Κοινού Κέντρου Ερευνών, ενός εργαλείου παρακολούθησης για τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τις παράνομες δραστηριότητες που αναπτύσσονται στο Darknet.”

- Ανάλυση και περιγραφή πιθανών προσεγγίσεων και λύσεων σχετικά με τη διατήρηση δεδομένων από τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου και τις δικαστικές αρχές.
- Αναζήτηση τρόπου προώθησης της νόμιμης και στοχευμένης πρόσβασης από τις αρχές επιβολής του νόμου σε κρυπτογραφημένες πληροφορίες στο πλαίσιο ποινικών ερευνών. Αυτή η προσέγγιση θα πρέπει να βασίζεται σε μια λεπτομερή χαρτογράφηση του τρόπου με τον οποίο τα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν την κρυπτογράφηση και σε μια διαδικασία πολλών ενδιαφερομένων μερών για τη διερεύνηση και την αξιολόγηση των συγκεκριμένων νόμιμων επιλογών.
- Ενθάρρυνση και διευκόλυνση της πλήρους και ταχείας συμμετοχής των κρατών μελών στο σύστημα ψηφιακών ανταλλαγών e-Evidence (e-EDES).
- Ανάπτυξη, μέσω του Κοινού Κέντρου Ερευνών, ενός εργαλείου παρακολούθησης για τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τις παράνομες δραστηριότητες που αναπτύσσονται στο Darknet.
- Υποστήριξη της ανάπτυξης εκπαιδευτικών ενοτήτων και υλικών και υποστήριξη της κατάρτισης από CEPOL, EJTN και εθνικά ιδρύματα κατάρτισης.
- Συντονισμός μιας ολοκληρωμένης ανάλυσης των τεχνολογικών κενών και αναγκών στον τομέα της ψηφιακής έρευνας.
- Δημιουργία ενός αποθετηρίου για εργαλεία, που θα επιτρέπουν στις υπηρεσίες επιβολής του νόμου να εντοπίσουν και να αποκτήσουν πρόσβαση σε προηγμένες λύσεις.
- Δημιουργία και συντήρηση βάσης δεδομένων εμπειρογνομώνων σε θέματα έρευνας και εγκληματολογικής ανάλυσης σε εξειδικευμένες περιοχές όπως το Internet of Things ή τα κρυπτονομίσματα.
- Δημιουργία συστημάτων πιστοποίησης / διαπίστευσης για ειδικούς στην ψηφιακή έρευνα.
- Δημιουργία και τακτική ενημέρωση ενός Πλαισίου Εκπαιδευτικών Ικανοτήτων, σε συνεργασία CEPOL και Europol.

“Η διασυνοριακή συνεργασία, σε όλα τα πεδία, είναι μία σημαντική παράμετρος για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, κάτι που αναδεικνύει εμφατικά η νέα στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης.”

Συμπεράσματα

Η απειλή του οργανωμένου εγκλήματος είναι σοβαρή για την Ευρώπη. Μπορεί να μην τυγχάνει των αναφορών που έχει η τρομοκρατία στο δημόσιο διάλογο και στις επιστημονικές έρευνες, είναι όμως μία απειλή με τη δομή δικτύου, σε σημαντικό βαθμό διασυνοριακή που έχει επιπτώσεις σε διάφορα επίπεδα. Από το κράτος δικαίου

“Η ίδια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παραδέχεται πως η πρόοδος που επέδειξαν τα κράτη-μέλη στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος δεν ήταν αρκετή για μία απειλή με τόσο έντονη διασυνοριακή διάσταση και μεγάλο βαθμό ευελιξίας.”

και την οικονομία, λόγω της εκτεταμένης διαφθοράς, μέχρι τις κλοπές και τις διαρρήξεις από μετακινούμενες εγκληματικές ομάδες. Οι εγκληματικές ομάδες επιδεικνύουν μεγάλη ευελιξία και προσαρμοστικότητα στις αλλαγές σε όλα τα επίπεδα, με χαρακτηριστικότερη περίπτωση την τεχνολογία. Μεγάλο μέρος της εγκληματικής δραστηριότητας έχει μεταφερθεί στο διαδίκτυο, ενώ οι ομάδες του οργανωμένου εγκλήματος αξιοποιούν όλα τα τεχνολογικά μέσα (μέσα κοινωνικής δικτύωσης, κρυπτογραφημένες πλατφόρμες κ.ά.) για να επικοινωνήσουν, να στρατολογήσουν ή να προσλάβουν εγκληματίες και να προωθήσουν τις δραστηριότητές τους. Μία σημαντική παράμετρος είναι η αύξηση της χρήσης βίας υψηλής έντασης από τις εγκληματικές ομάδες.

Η διασυνοριακή συνεργασία, σε όλα τα πεδία, είναι μία σημαντική παράμετρος για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, κάτι που αναδεικνύει εμφατικά η νέα στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συνεργασία τόσο μεταξύ των κρατών-μελών, αλλά και με τις τρίτες χώρες. Ανταλλαγή πληροφοριών, χαρτογράφηση των δικτύων, αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και αναβάθμιση των ερευνών και των πειστηρίων για τη διαδικτυακή διάσταση του εγκλήματος, είναι μερικές από τις βασικές προβλέψεις της ΕΕ και συστάσεις προς τα κράτη μέλη. Η αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος είναι στενά συνδεδεμένη και με την αντιμετώπιση της διαφθοράς και με τη γενικότερη θωράκιση των οικονομιών των κρατών-μελών.

Η υιοθέτηση για πρώτη φορά ειδικής Στρατηγικής για το Οργανωμένο Έγκλημα σε επίπεδο Ε.Ε. είναι μία σημαντική απόφαση. Η ίδια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παραδέχεται πως η πρόοδος που επέδειξαν τα κράτη- μέλη στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος δεν ήταν αρκετή για μία απειλή με τόσο έντονη διασυνοριακή διάσταση και μεγάλο βαθμό ευελιξίας. Η ενισχυμένη αστυνομική και δικαστική συνεργασία και η ανταλλαγή των πληροφοριών είναι τα κλειδιά της αποτελεσματικής αντιμετώπισης. Για αυτό το λόγο η Ε.Ε. προχώρησε στην υιοθέτηση στρατηγικής, αφενός για να δώσει μεγαλύτερη έμφαση στην κοινή ευρωπαϊκή απάντηση και αφετέρου για να ενισχυθεί η υποστήριξη προς τα κράτη- μέλη. Η αποτελεσματικότητα των δικτύων όπως το EMPACT, το οποίο από το 2010 που δημιουργήθηκε, βοήθησε στην αντιμετώπιση χιλιάδων υποθέσεων οργανωμένου εγκλήματος και στη σύλληψη, μόνο το 2019, 8.000 ατόμων, αναδεικνύει την ανάγκη για μία κοινή ευρωπαϊκή απάντηση στο οργανωμένο έγκλημα. Ωστόσο, η Στρατηγική βάζει ένα πλαίσιο και ενισχύει τις αρχές με τεχνολογικά εργαλεία και εκπαιδεύσεις, η αποτελεσματική εφαρμογή αυτών των εργαλείων και των μεθοδολογιών ανάλυσης, παραμένει σε σημαντικό βαθμό υπόθεση των κρατών- μελών και των αρμοδίων αρχών και σε αυτό το επίπεδο θα κριθεί η τελική αξία αυτής της πρωτοβουλίας.

Αναφορές

Europol (2021), European Union serious and organised crime threat assessment, A corrupting influence: the infiltration and undermining of Europe's economy and society by organised crime, Publications Office of the European Union, Luxembourg.

European Commission (2021), EU Strategy to tackle Organised Crime 2021-2025, COM (2021) 170 final, Brussels, 14.4.2021